

TÜRKÇE Ö RET M NDE YARATICI YAZMA BECER LER N N GEL T R LMES

Dr. Mehmet TEM ZKAN*

ÖZ: Yarat,c,l,k; her bireyde var olan ve insan ya am,n,n her bölümünde bulunabilen bir yetenek, günlük ya amdan bilimsel çal, malara dek uzanan geni bir alan, içine alan süreçler bütünü, bir tutum ve davran, biçimidir. Yarat,c, yazma kavram,n, da bu tan,m do rultusunda dü ünebiliriz. Yarat,c, yazma ki inin yarat,c,l,k yetene i ile yak,ndan ilgilidir. Buna göre yarat,c, yazma çal, malar,nda ba ar,l, olmak ve yazarl, a ilk ad,m, atmak konusunda anahtar kelime yarat,c,l,kt,r. Yarat,c, yazmada birçok dü ünçe ve hayal aras,nda daha önceden kurulmam, , ilginç ve ak,c, ili kiler kurmaya dayan,r. Bu çal, mada yarat,c, yazman,n niteli inden, amaçlar,ndan, tarihi geli iminden, yarat,c, yazma ve beyin ili kisinden söz edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yarat,c,l,k, yarat,c, yazma, ö retmen faktörü.

Developing Creative Writing Skills in Turkish Language Education

ABSTRACT: Creativity is an ability from daily life to scientific studies, an processes total, an attitude and an behaviour form which there is in each individual. We can think the creative writing concept with this definition. Creative writing is related to the creative ability. The key word ise öcreativityö in matter to success in creative writing practice and to take the first step to begin authorship. Creative writing is based on the connection of senses and ideas. The topic of this study is characteristic of creative writing, aims of creative writing, historical progress of creative writing and creative writing and brain relation.

Key Words: Creativity, creative writing, teacher factor.

Giri

Dil ö retimi sadece belli kurallar,n edinilmesine dayanan etkinliklerden olu maz. Bir dili ö renmi olmak o dille konu abilmek, yazabil-

* M. Kemal Üni. E t. Fak. Türkçe E t. Böl. temizkan.mehmet@hotmail.com

mek, okuyabilmek, okudu unu anlayabilmek ve dinleme ile ilgili etkinlikleri yerine getirebilmekle mümkündür. Bu nedenle dil ö retimi gerçekleştirilirken konuşma, dinleme, okuma ve yazma gibi öğrenme alanları, gelişmelerine çalışılır.

Dil öğretiminin temel hedefi, öğrencilerin, dilin farklı bağlamlarda kullanıldığını, görünümleri kavramaları, dil araçları, dille kendilerini ifade edebilmeleri, deyim ve diğer bilgi kaynakları, dilin aracılığıyla duygu, düşünce ve hayal dünyalarını, zenginleştirme yöntemleridir (MEB 2005: 2). Buna göre temel öğrenme alanları, gelişmelerine çalışırken aynı zamanda öğrencilerin bireysel ve toplumsal anlamda sağlıklı bir iletişim kurabilmek ve etkileşimde bulunabilmek amaçlarıyla bazı temel beceriler de edinmeleri gerekmektedir. Bunlar 2005 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Giriş bölümünde temel Beceriler olarak adlandırılmakta; öğrencilerin dil becerilerindeki gelişimleriyle bağlantılı olarak yatay olarak bir yıl sonunda, dikey olarak da sekizinci sınıfta sonunda kazanacakları ve hayat boyu kullanacakları temel beceriler şeklinde tanımlanmaktadır. Programla ulaşılan, beklenen temel beceriler şunlardır:

- Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
- Eleştirel düşünme
- Yaratıcı düşünme
- İletişim kurma
- Problem çözme
- Araştırma
- Karar verme
- Bilgi teknolojilerini kullanma
- Girişimcilik (MEB 2005: 5).

Bu temel beceriler arasında yaratıcılık ve yaratıcı düşünme önemli bir yer tutmaktadır. Çocuğun dil öğrenme sürecinde en önemli amaçları, dilin yaratıcı ve bilimsel düşünmenin geliştirilmesi ana dil öğreniminin amaçları arasında yer almaktadır (Türkel 2001: 26). Sever (1997: 7) bilimsel, eleştirel, doğru, yapıcı ve yaratıcı düşünme yollarını kazandırmayı, ana dil öğretiminin seviyeleri arasında sayar. Öğrencilerin edindikleri birikimler üzerine yenilerini edinmelerini, karşılaştıkları sorunlara alternatif ve yaratıcı çözümler üretmelerini, bir grup içerisinde beraber çalışmaları ve cesaretine ulaşmaları, üretme ve tartışma etkinliklerine katılmaları, farklı araştırma yöntem ve tekniklerini kullanmaları, olay ve durumları kendi deneyimlerinden hareketle doğru olarak anlamaları, disiplinler arası bir

bak, kazanmalar, Türkçe Dersi Ö retim Program,ın,n temel amaçlar,n, olu turmaktadır,r.ö (MEB 2005: 2). Ayr,ca program,n genel amaçlar bölümünde ö rencilerin öduygu, dü ünçe ve hayallerini sözlü ve yaz,l, olarak etkili ve anla ,l,r biçimde ifade etmeleri; anlama, s,ralama, ili ki kurma, s,n,flama, sorgulama, ele tirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma, yorumlama ve de erlendirme becerilerini geli tirmeleri; yap,c,, yarat,c,, ak,lc,, ele tirel ve do ru dü ünme yollar,n, ö renmeleri, bunlar, bir al, kanl,k hâline getirmeleriö maddelerinde de yarat,c,l, a ve yarat,c, dü ünmeye de inilmektedir.

Yarat,c,l,k

Yarat,c,l,k; her bireyde var olan ve insan ya am,n,n her bölümünde bulunabilen bir yeti, günlük ya amdan bilimsel çal, malara dek uzanan geni bir alan, içine alan süreçler bütünü, bir tutum ve davran, biçimidir (San 1979). Yarat,c,l,k; ne, niçin, nerede, nas,l, kim, ne zaman sorular,-n,n hemen her alanda sorulmaya ba lamas,yla birlikte akla gelen ve ta-n,mlanmas, en güç kavramlardan biridir (Üstünda 2004: 1). Yarat,c,l,k kavram, yirmi birinci yüzy,l,n ba lar,ndan beri farklı, yakla ,mlarla aç,k-lanmaya çal, ,lm, t,r.

Psikoanalitik, davran, ç,, insanc,l, bili sel ve etkile imli yakla ,mlarla yarat,c,l,k kavram, üzerinde çe itli modeller geli tirilmesine ra men bu kavram,n boyutlar,, özellikleri ve bu özelliklerin da ,l,m, objektif bir ekilde ortaya ç,kar,lamam, t,r. nsanc,l yakla ,m, benimseyen e itim psikologlar, yarat,c,l, ,n insan,n olumlu yönleri ile ilgili oldu u görü ün-dedirler. nsan yarat,c,l,k potansiyeli ile do ar ve serbest bir ortamda bu güç her insanda geli tirilebilir. Psikoanalitik yakla ,m, benimseyen psikologlar yarat,c,l, ,n insan yap,s,n,n olumsuz yönlerinden olu tu unu vurgulamaktadırlar. Buna göre yarat,c,l,k bireyin iç çat, mas,n,n ve sald,r-gan enerjisinin onaylanan kültürel davran, lara dönü mü biçimidir. Sosyal yakla ,m, benimseyen psikologlara göre yarat,c,l,k tecrübelerle ö renilmi davran, lard,r. Buna kar ,n bili sel yakla ,m, benimseyen psikologlara göre yarat,c,l,k bilgileri düzenlemede ak,c,l,k, problem çözmede esneklik ve iki durumda da meydana getirilen ürünlerdeki özgünlükle ilgilidir (Demirci 2000: 5). Bununla birlikte birçok ara t,rmac, yarat,c,l,k kavram,n, tan,mlamay, denemektedir.

Fromm (akt. Davaslıgil 1989: 24) yarat,c,l, , merak etme yetene i, uyumsuzluk ve gerilimle ba etme kapasitesi, bireyin kendini yeniyeye yöneltmesi, ya ant,s,n,n bilincine varmas, ve buna tüm benli iyle tepkide bulunmas,; Vernon (akt. Ar,k 1990: 14) insan,n sosyal, manevi, estetik, bilimsel veya teknolojik de eri oldu u kabul edilen fikirleri, görüşleri, bulular, veya artistik objeleri üretme kapasitesi ekinde tan,mlamaktadır,r.

R,zağya göre (2000: 6) yarat,c,l,k var olan kal,plar, y,kma, ba kala- r,n,n ya ant,lar,na aç,k olma, al, ,lm, lar,n d, ,na ç,kma, bilinmeyenlere do ru bir ad,m atma, empoze edilmi dü ünçe çizgisini k,rma ve yeni bir dü ünçe çizgisi ortaya koyma, belli bir problem için de i ik alternatif çö- zümler getirme, ba kalar,n,n izledi i yoldan ç,kma, ba ka eylere yol açan yeni bir ey bulma, yeni bir ili ki kurma, yeni bir dü ünçe ortaya koyma, bilinmeyen yeni bir teknik veya yöntem icat etme ve insanlara yararlı olan bir arac, veya bir ayg,t, bulma becerisidir. Torrance'a göre (akt. Sungur 1992: 20) yarat,c,l,k sorunlara, bozukluklara, bilgi eksikli i- ne, kay,p ögelere, uyumsuzlu a kar , duyarlı olma, güçlü ü tan,mlama, çözüm arama, kestirmelerde bulunma, ya da eksikliklere ili kin denence- ler geli tirme, bu denenceleri de i tirme ya da yeniden s,nama, daha son- ra da sonucu ortaya koymad,r. Yarat,c,l, ,n tan,mlar, aras,nda buraya ka- dar s,ralananlara göz at,ld, ,nda bir dizi anahtar sözcü ü belirlemek ola- s,d,r. Bu sözcükler; öyeti, tepkide bulunma, kapasite, süreç, kar ,la t,rma yapmak, kal,plar, y,kmak, özellik, ürünö olarak seçilebilir (Üstünda 2004: 2). Do umdan itibaren uygun bir fiziksel çevre, çocu a uygun ha- z,rlanm, destekleyici bir program ve bu alanda yeti mi e itim kadrosu ile çocuktaki bu yeti geli tirilebilir (Turla 2004: 16). Serbest ortamlar, çok yönlü deneyimler, farklı bak, aç,lar, ve yakla ,mlar gerektiren i ler, çe itli hobi ve u ra ,lar yarat,c,l, ,m,z, geli tirir. Yarat,c,l, ,m,z, birta- k,m yöntem ve yakla ,mlar kullanarak da geli tirebiliriz. Bu konuda bey- nimiz ve dü ünçe sistemimizle ilgili bilgilerimizi kullanabilece imiz gibi büyük dâhilerin sergiledikleri tutum ve davran, lardan da yararlanabiliriz (Y,ld,r,m 1998: 40).

Yarat,c, Dü ünme

Yarat,c, dü ünme daha önce aralar,nda ili ki kurulmam, nesnelere ya da dü ünceler aras,nda ili ki kurulmas,d,r. Burada göz önünde tutul- mas, gereken nokta, yarat,c, dü üncenin zaten var olan nesnelere ve dü- üncelerden yola ç,kt, ,d,r (Rawlinson 1995: 20). Yarat,c, dü ünme gü- cüne sahip insanlar genellikle meraklı,, problemleri ara t,ran, kar ,s,na ç,- kan tehditleri f,rsata dönü türen, iyimser, yarg,lay,c,, hayalperest, kolay kolay pes etmeyen ve çal, kan ki iler olarak göze çarparlar. Bu ki ilik özelliklerini içinde bar,nd,ran ortak davran, lar ise u ekilde s,ralanabi- lir:

1. Ba kalar,ndan farklı dü ünme: Yarat,c,l, , geli mi insanlar,n en önemli davran, özelli i kendilerine duyduklar, güvendir.

2. Yarg,y, geciktirmek: nsanlar genellikle dü ünceleri de erlen- dirmeden yarg,larlar, bir sistemati in içine yerle tirme ve s,n,fland,rma e ilimi ta ,rlar ve ço u zaman bunu fark,nda olmadan yaparlar.

3. Esnek dü ünme: Kurallar, s,n,rlar ve prensipler olmadan dü ünürler. Kesin siyahlar, ve beyazlar, yoktur. Grileri hayat,n her alan,nda çok kullan,rlar ve esneklerdir.

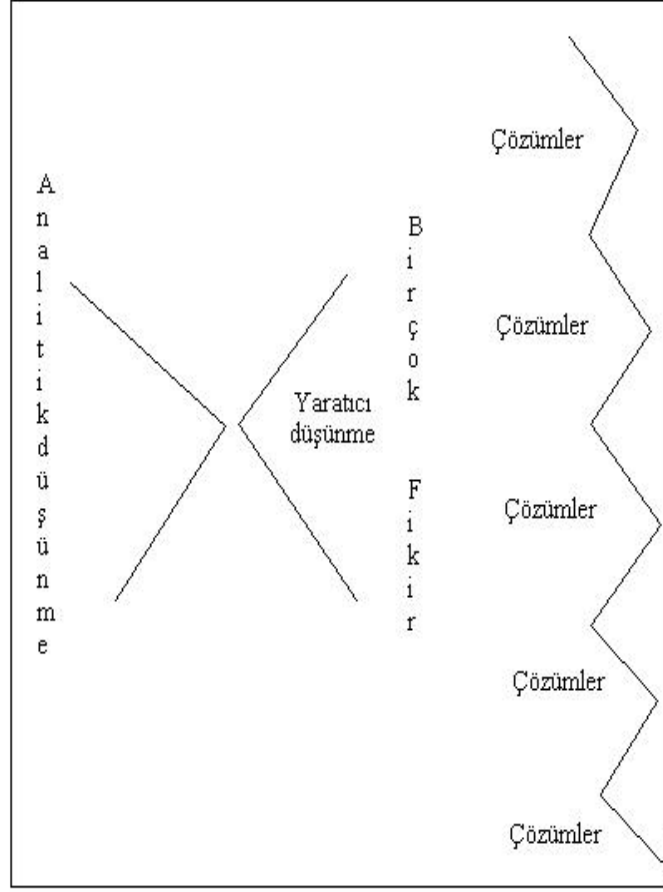
4. Spontanlık: Hızlı, dü ünerek bir anda pek çok fikrin mantık süzgecinden geçmeden ortaya çıkması, sonuçlarıdır.

5. Sentez yapmak: Birtakım kavram, dü ünme ve sembolleri hayal gücünü kullanarak birbirleriyle ilişkilendirip yeni, yaratıcı, ve farklı sonuçlar elde edebilmektir. Ne kadar çok sentez yapılır, o kadar çok yaratıcı fikir ortaya çıkar.

Yaratıcı, dü ünme süreciyle ilgili yaklaşımlar göre yaratıcı, dü ünme bazı evrelerden geçerek ortaya çıkmaktadır. Hazırlık döneminde bilgiler toplanır ve problem tanımlanmaya çalışılır. Kuluçka döneminde ki problem ortaya çıkarmak için bilinçli bir şekilde dü ünmeye başlarlar. Aydınlanma döneminde bilimsel keşif, icat, ürün veya hizmet olumaya başlarlar. Son olarak gerçekleştirmede döneminde ise ilk üç dönemde elde edilenler test edilerek ortaya çıkan durumun geçerli ve gerçekçi olup olmadığını kontrol edilir.

Yaratıcı, dü ünmenin ortaya çıkması sürecinde dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta hata yapmadan doğruyu bulmanın mümkün olmayacağıdır. En önemli icatlardan biri olan ampul de bu şekilde bulunmuştur. Edison'un % 1000 denemesinde başarısız olduğu söylenen ampulün, % 1000 denemesinde başarısız olduğu söylenen ampulün, laboratuvarında, havaya uçurmuş ama bitip tükenmek bilmeyen denemeler sonucunda icadını gerçekleştirmiştir. 1001. denemesinde amaçlanan mucit, kendisine yöneltilen başarısız suçlamalara "Başarısız olmadım; sadece icadımın varmadığını 1000 ayrı şekilde keşfettim." cevabını vererek yaratıcılığını konu almıştır.

Yaratıcı, dü ünmeyi daha iyi anlamak için analitik dü ünme ile olan ilişki üzerinde de durmak gereklidir. Analitik dü ünme mantıksaldır ve tek bir yarıya da uygulanabilirliği olan az sayıda çözüme ulaşır. Yaratıcı, dü ünme ise hayal gücü gerektirir ve insan, pek çok olasılığı, yarıya da dü ünmeye götürür (Üstünda 2004: 77).

İki Düşünme Biçimi

ekilde görüldü ü gibi analitik dü ünme, dü ünçe çizgilerinin ke-
si ti i bir noktaya götürür. Tek bir yan,t ya da analitik dü ünme üzere az
say,da sonuç verir. Yarat,c, dü ünme ise ayr, an bir yap,ya sahiptir. So-
runun tan,m,ndan ba lar ve onu çözmek için yarat,lan pek çok sonuca va-
racak biçimde çatallan,r. Böylece analitik dü ünmenin az say,da çözümler,
yarat,c, dü ünmenin ise çok say,da fikirler üretti i söylenebilir
(Rawlinson 1995: 17).

Yazma Süreci

En yal,n anlam,yla ki iler aras,nda bilgi, duygu, dü ünçe, istek ve
hayallerin aktar,lmas, anlam,na gelen ileti im, toplum içinde ya ayan in-
san,n, kendisini do ru, güzel ve etkili bir ekilde anlatabilmesi için mut-
laka gerekli olan bir süreçtir. nsan, ya am,n, sa l,kl, ve düzenli bir ekil-
de sürdürebilmek için di er insanlarla ileti im kurmak zorundad,r. Çevre-
siyle düzenli bir ileti im kuramayan insan, zihinsel ve psikolojik özellik-

ler bak,m,ndan normal olarak alg,lanmaz. Tarihin ilk dönemlerinden beri insanlar çe itli araçlar, kullanarak ileti im kurmaya çal, m, lard,r. Bu ba lamda yaz,n,n icat edilmesiyle birlikte insano lu ileti im kurma aç,-s,ndan son derece önemli ve yararlı, bir araç kazanm, t,r. Mesajlar,n kar , tarafa yaz, dili kullan,larak aktar,ld, , ileti im türüne yaz,l, ileti im denir. Yaz,l, ileti imi di er ileti im türlerinden ay,ran özellik, bu tür ileti imin bir metin veya belge üzerinde yap,lmas,d,r. Yaz,, yaln,zca bir ileti im arac, olarak de il, insan,n simgesel dü ünçesinin ula t, , bir dönüm noktas, olarak da insano lunun kültürel de i im sürecinde uzun bir aray, ,n, denemenin ve birikimin sonucudur. Yaz,n,n tarihi, kültür tarihi gibi, tarih öncesi ça lar,n derinliklerindedir (Z,ll,o lu 1990).

Yaz,l, anlat,m, bir konuyu ve o konu ile ilgili fikirleri cümle ve paragraflara göre düzenleme; dü ünçeyi, duyguyu, olay, yaz, ile anlatma; dü ünçe gücüne sahip olanlar,n görü , fikir ve duygular,yla gözlem, deney ve tecrübelerini seçilen konuyla ilgisi ölçüsünde planlay,p dilin kurallar,na uygun olarak yazma i lemi olarak tan,mılanmaktad,r (Kavcar 1986: 79; Demirel 1999: 59; A ca 1999: 109).

Bin dokuz yüz yetmi li y,llar,n ba lar,na kadar yaz, yazma büyük ölçüde s,k, kurallar, olan ve ürün merkezli bir etkinlik olarak dü ünülmü tür. Bu y,llarda yazma sürecinde önemli olan durum dil bilgisi kurallar,n, do ru kullanabilme becerisidir. Bin dokuz yüz yetmi li y,llardan sonra özellikle de seksenli y,llardan itibaren yaz, yazma ö retimiyle ilgili olarak temel kavramlar de i mi ve yaz,l, anlat,m çal, malar,n,n sonucuna odaklanmaya do rudan kar , ç,k,lm, t,r. Bu durum yazmay, ö renmede süreç yakla ,m,na destek verilmesini sa lam, t,r (Paquette 2002, akt. Öztürk 2007: 4).

Yaz, yazma, kendini ke fetmek ve ö renmek için bir araç,t,r. Serbest yaz, yazma yarat,c, yaz, yazman,n bir biçimi olarak kabul edilebilir. Serbest yaz, yazma, konu seçiminde uygulama kadar etkileyici ve ilginç bir yolla yazmak için gerekli uygulamalar, ve güdüyü sa lar (Gomez vd. 1996). Serbest yazma yakla ,m,n,n temel prensibi, ö renciler ne kadar fazla yazarsa yaz, yazma o kadar ba ar,l, olabileceklerdir. Burada nitelikten daha çok nicelik vurgulanmaktad,r. Bu yakla ,m, ö rencileri hata yapma endi esi olmaks,z,n yaz, yazmaya kar , cesaretlendirir.

Yaratıcı Yazma

Yarat,c, yazma ki inin yarat,c,l,k yetene i ile yak,ndan ilgilidir. Buna göre yarat,c, yazma çal, malar,nda ba ar,l, olmak ve yazarl, a ilk ad,m, atmak konusunda anahtar kelime yarat,c,l,kt,r. Yarat,c,l,k daha önceden kurulmam, ili kiler aras,nda ili kiler kurabilme, böylece yeni bir dü ünçe emas, içinde yeni ya ant,, deneyim, fikir ve ürünler ortaya koyabilme ya da anlam evrenimizi yeniden yap,land,rma, bireyler için ya da

kültür için gerçekli e uygun bir yenilik katmakt,r (San, 1985). Yarat,c, yazmada da birçok dü ünce ve hayal aras,nda daha önceden kurulmam, , ilginç ve ak,c, ili kiler kurmaya dayan,r.

Yarat,c, yazma d, dünyadan elde edilen izlenimlerin farklı bir sunumla ortaya konmas,na dayan,r (A ,l,o lu 1993: 146). Yarat,c,l, ,n, hayal gücünün, gözlemlerin, d, dünyaya yönelik alg,lar,n, deneyimlerin, fantastik öğelerin (s,ra d, , öğeler) vb. kullan,ld, , yarat,c, yazma etkinlikleriyle ortaya ç,kan yazma ürünlerinin de söz konusu öğelerin göstermelerini içermesi beklenir. Ayn, zamanda ö rencilerin s,ralanan kaynaklardan ve uyaranlardan yararlanarak olu turdu u yaz,larda dili de yarat,c, bir ekilde kullanmas, gerekir. Dili yarat,c, kullanmak; dilin tüm olanaklar,n,n (sözcükler, cümle kurulu lar,, deyimler, benzetmeler, imgeler vb.) fark,nda olmaya ve bu olanaklar, etkili ve özgün bir ekilde kullanmaya ba l,d,r (Aksan 1993). Bu dü ünce yarat,c, yazman,n iki boyutu oldu u nu ortaya koymaktad,r. Bunlardan biri yarat,c, dü üncedir ki yarat,c, yazman,n soyut olan taraf,n, yani zihinde yap,land,r,lm, ve ifade edilmeye haz,r hâle getirilmi formunu kar ,lar. Yarat,c, yazman,n ikinci boyutu ise zihinde ifade edilmek üzere haz,r,lanm, olan yarat,c, dü üncenin kâ ,t üzerine aktar,lm,sa,n, sa layan dildir. Unutulmamal,d,r ki dü ünceler ne kadar yarat,c, olursa olsun onlar, ayn, yarat,c,l,ka ifade etmek üzere do ru kelime, cümle ve anlat,m ekilleri kullan,lmazsa arzu edilen etkileycilik sa lanamayacaktır.

Yarat,c, yazmada normal de erleri zorlamaks,z,n al, ,lm, ,n d, ,na ç,kmak, hayal gücünden yararlanarak herkesten farklı dü ünceler ortaya koymak, özgünlü ü yakalayabilmek, ak,c, ve ho lanarak yazmak, yazmadan zevk almak, standartlar,n d, ,na ç,kmak gibi durumlar söz konusudur (Küçük 2007: 11). Zihinsel ve psikolojik bir süreç olan yarat,c, yazma, ki inin kendisine yabancı,la mas,n, önler, öz güvenini art,r,r ve ki iye yazma cesareti kazandı,r,r. Yarat,c, yazma ayr,ca ifade gücünü zenginle tirir, edebî zevki geli tirir ve özgünlü ün yolunu açar. Yarat,c, yazma etkinlikleri e itimcilere ö rencilerin iç dünyalar,n, yak,ndan tan,ma ve onlarla empati kurma gibi olanaklar sa lad, , gibi ö rencilerin kendilerini tan,ma süreçlerine de yard,m eder. S,n,ftaki yarat,c, yazma etkinlikleri, ö rencilerin hem kendi fikirlerini özgürce dile getirmelerini sa lar hem de ba ka insanlar,n duygu ve dü üncelerine sayg, gösterme ve onlar, kabul etme al, kanl, , kazanmalar,nda etkili olur (Oral 2002: 18).

Öztürk (2007: 26-27), Spandel (2005) ve Tompkins (2006: 69)öten aktararak bir yaz,n,n yarat,c, yaz, olabilmesi için u niteliklere sahip olmas, gerekti ini ifade etmektedir:

1- Fikirler: Fikirler yarat,c, yazman,n esas,n, olu turur. Ö renciler ilginç fikirleri seçerler ve ayr,nt,lar, kullanarak geli tirirler.

2- Organizasyon: Organizasyon yarat,c, yazman,n iskeletidir. Ö -renciler yaz,lar,n,n ba ,nda okuyucuyu metne ba lar, amaçlar, tan,malar, mant,kl, fikirler sunar, fikirler aras,nda geçi sa lar ve önemli sorular, cevapland,rarak tatmin edici bir sonla yazmay, bitirirler.

3- Üslup: Yazarlar,n ay,rt edici stilleri üsluptur. Üslup bir yazma parças,ndaki en önemli niteliktir. Ö renciler tasarlama ve a amalar, göz-den geçirme esnas,nda, kulland,klar, kelimeler, olu turduklar, cümleler ve benimsedikleri tonlar yoluyla yaz,lar,ndaki üslubu belirlerler.

4- Kelime Seçimi: Dikkatli kelime seçimi, okurken yaz,ya aç,k an-lam ve çekicilik katar. Ö renciler bu a amada canl, kelimeler, özel isim, s,fatlar ve fiiller seçmeyi, dilin ifade etme özelliklerini kullanmay, ö re-nirler.

5- Ak,c, cümle: Ak,c, cümle, dilin ritmidir. Ö renciler bu a amada yaz,lar,n,n uzunlu unu ve yap,lar,n, çe itlendirirler. Böylece yaz,lar do-al bir ritme sahip olur.

6- Mekanikler: Mekanikler büyük harf kullanma, noktalama ve dil bilgisi kurallar,n,n do ru kullan,m,ndan olu ur. Ö renciler bu a amada yaz,lar,n,n daha kolay okunmas, için imlâ hatalar,n, düzeltirler.

Yarat,c, yazma etkinliklerinin en önemli amac, ö rencilerin s,k,c,, kendini tekrarlayan, monoton yaz,lar yazmak yerine özgün, ak,c,, ilgi çe-kici bir ekilde duygu ve dü üncelerini ortaya koymalar,n, sa lamakt,r. Bunun yan,nda yarat,c, yazma etkinlikleri yoluyla çocuklar,n iç dünyala-r,na, bilinçaltlar,na inmek mümkündür. Onlar,n her zaman, her yerde ve her ki iyle payla amad,klar, duygu ve dü üncelerini serbest bir ekilde, hiçbir bask, unsuru olmadan, yarg,lama ve ele tirme korkusundan uzak bir ortamda ortaya koymalar, daha kolay olacakt,r. Bu sayede ö retmen-ler ö rencileriyle daha rahat bir ekilde empati kurabilir ve onlara daha etkili bir rehberlik yapabilirler. Oral (2002: 17) bu durumu ögeli me ça-,ndaki çocuklar,n herhangi bir konuda yaz, yazmalar, o konuda kendile-rini daha gerçekçi bir ekilde sorgulamalar,n,, hayal dünyalar,n, daha çok zorlamalar,n, sa lamaktad,r. Kar ,lar,nda birebir ileti im kurduklar, bir ki inin olmamas,, kendilerini daha özgür hissetmelerine, daha da önemli-si o konudaki dü üncelerini hiç de i tirmeden serbest ak, a b,rakmalar,na yard,mc, olmaktadır. te bu yüzden yaz, yazarken çocuklar kendilerini rahatlat,c, ve daima kabul eden bir ortam,n içinde bulurlar. Bu psikolojik ortam çocu un (hatta yeti kinin de) kendini özgürce d, a vurmas,n, sa -larken, yüz yüze ileti imde fazla mümkün olmayan hayal gücünü kullan-may, geli tirir.ö sözleriyle desteklemektedir. Ayr,ca s,n,ftaki yarat,c, yaz, etkinlikleri ö rencilerin kendi fikirlerini özgürce dile getirmelerini sa -larken bir yandan da onlar,n ba ka insanlar,n duygu ve dü üncelerine

sayg, gösterme ve onlar, kabul etme al, kanl, , kazanmalar,na yard,mc, olacakt,r.

Yarat,c, yazma etkinlikleri dili ya amak ve etkin bir ekilde uygulamak, duygu ve dü ünceleri organize etme becerilerini geli tirmek, bilgiyi ke fetmek, hayal gücünü geni letmek, ele tirel bak, aç,s, kazanmak, analiz ve sentez yeteneklerini geli tirmek, temel gramer ve noktalama kuralları,n, kullanmak gibi amaçlarla da uygulanmaktadır,r.

Genellikle ö renciler her türlü yazma etkinliklerinde baz, sorunlarla karşılaş,la maktadır,rılar. Ö renciler öncelikle yazman,n zor bir u ra oldu-una inanmaktadır,rılar ve bu nedenle de yazmaya kar , isteksizdirler. Yazman,n ancak profesyonel yazarlar taraf,ndan gerçekle tirilebilece ine inan,rılar. Ö rencinin kendi ya ant, ve deneyimlerinden yola ç,karak gözlemlerini, hayal gücünü, d, dünyaya yönelik alg,lar,n, yans,tabilmesine, dili etkili ve yarat,c, kullanabilmesine olanak sa layan, yazma ö retiminin her a amas,nda ö renciyi etkili k,lan ve di er dil becerilerini kullanmay, gerektiren yap,s,yla yarat,c, yazma, yazma uygulamaları,ndaki bu sorunlar,n çözümünde bir seçenek olabilir (Maltepe 2007: 145).

Ara t,rmacı,lar yazmay, genellikle yarat,c, ve i levsel olmak üzere iki ba lık alt,nda incelemektedirler. Yarat,c, yazma genellikle ki isel, hayalî olan ve ki inin kendisinde var olanlar, ifade etmesi olarak nitelendirilirken, teknik yazma ise yararlı,, gerçekçi, nesnel, bilgilendirici olma ve ki inin d, ,nda var olanlar, ifade etme olarak nitelendirilir (Burns-Lowe 1966). Yarat,c, yazma, dü üncelerdeki do ruluk ya da standartla t,rma-dan daha çok, özgünlük ve hayal gücü taraf,ndan karakterize edilmi tir. Ayr,ca, bilgi ilemeden çok, dili kullanabilme yetene ine sahip olmaya yardım etmenin bir yolu olarak da vard,r. Yarat,c, yazma, ki isel bir ifade oldu u için standart bir biçimi izlemez (Brookes-Marshall 2004).

Yarat,c, yazma düzenleme, planlama ve dü üncelerin ke fedilmesini gerektirir; s,n,rl, dü ünmeyi reddeder. öDuygusal deneyimleri zihinde özgürce yeniden yaratmaö yarat,c, yazman,n temel felsefesidir (Sharples 1996: 134). Teknik yazmada ise genellikle bilginin aktar,lması, söz konusudur. Bu yazma türünde öncelikle yazma konusu belirlenir. Bundan sonra konu s,n,rland,r,l,r ve konunun ana maddesi ortaya konulur. Bulu a amas,nda konuyla ilgili dü ünçe, görü ve bilgiler toplanarak belli bir s,raya konulur. Böylece konu hakk,nda nelerin hangi s,rayla yaz,laca , ortaya ç,km, olur. <http://www.micron.com/k12/writing/differences.html> (2009) teknik yazma ile yarat,c, yazma aras,ndaki farklar, u ekilde tablola t,rılmaktadır,r:

	Teknik Yazma	Yarat,c, Yazma
çerik	Gerçe e dayanan, aç,k	Yarat,c,, mecazi ya da sembolik
Dinleyici, Seyirci	Özgül	Genel
Amaç	Bilgi vermek, e itmek, ikna etmek	E lendirmek, cezp etmek
Tarz	Resmi, standart, akademik	Sanatsal, mecazi
Tav,r	Objektif	Sübjektif
Söz Da arc, ,	Spesifik	Genel ça r, ,m yapan
Düzen	Ard, ,k, sistematik	Keyfi, sanatsal

Maltepeye göre (2007: 145) ö rencilere istenilen düzeyde bir yazma becerisi kazandırmak yalnızca ö retici yazılar yazdırmakla olanaklı değildir. Önemli olan dil, dünyayı algılamalar, ve anlatımlarında kendi görüşü, düşünce ve hayal güçlerini kullanmalarına olanak sağlamaktır. Böylelikle dil, dünyadan alınan izlenimler zihinde canlandırılır ve kâğıda dökülür. Duyular aracılığıyla dil, dünyayı algılamak, ayrıntıların farkında olmak ve bu ayrıntıların zihinde canlandırılmak ö rencilerin yazılı anlatımda özgünlüğe ulaşmasını sağlar. Ayrıca kişinin yazılı anlatımda özgünlüğe ulaşabilmesi için kendi görüşü, düşünce ve hayal gücünü de içeriğine katması gerekir.

Yarat,c, Yazmanın Tarihsel Gelişimi

Yaratıcı yazmanın geçmişi yaklaşık yüz yıl kadar önceye dayanmaktadır. Birinci dünya savaşı sonrasında ülkeler arasındaki ilişkiler yeniden kurulmuştur; vatandaşlık kavramı, algılama biçimi deşimi ve bireysellik ön plana çıkmaya başlamıştır. Bireyselliğin önemsenmeye başlanması, demokratik vatandaşlık kavramının telaffuz edildiği bu dönemde eğitim sistemleri ve kurumlar, daşiminden payın almıştır. Toplumsal fayda sağlamak amacıyla eğitim sloganının egemen olmasıyla birlikte eğitimin romantik görünümünden çıkarak daha pozitivist ve faydacı bir zemine oturması sağlanmıştır.

Bu gelişimlere paralel olarak dil eğitimi başlangıcında yazma etkinliğinin niteliği değişmiştir. Faydacı görüş ve anlayış özellikle 1917 yılında "Report on the Reorganization of English in Secondary Schools" raporunun yayımlanmasıyla birlikte yazma etkinliğinde kendini göstermeye başlamıştır (Brand 1980: 63). Bunu takiben bazı İngiliz eğitimcileri yazılı anlatımın yaşam deneyimlerini içermesi ve hayal dünyalarını ortaya çıkarması gerektiği yönünde görüşleri sürmüştür. Daha sonraki yıllarda yazma özellikle yaratıcı yazma öğrencilerin doğrudan gözlenemeyen davranışlarını ortaya çıkarmak için psikoterapik değeri olan bir etkinlik olarak görülmeye başlanmıştır. Buna göre çocuk-

lar çevrelerindeki ki ilere anlatamad,klar, duygu ve dü üncelerini kendilerine sa lanan serbest bir ortamda yazarak anlatabilmektedirler.

Yarat,c, yazman,n psikolojik rahatlamay, (bir çe it katarsis) sa la-y,c, i levinin oldu u dü üncesi 1950'di y,llarda daha çok ra bet görmeye ba lam, ve kendini uygulamalarda da hissettirmi tir. Bunun kayna ,nda kinci Dünya Sava ,n,n insan psikolojisi üzerinde yaratm, oldu u gerilimin, dengesizliklerin ve ruhi bunal,mlar,n yazma yoluyla d, a vurulma-s,n,n sa lanabilece i dü üncesi yatmaktadır.

Günümüze do ru gelindi inde özellikle 1980 ve sonrası,ndaki y,-larda yazma e itiminde farklı bir yakla ,m sergilendi i görülmektedir. Bu yakla ,m,n ad, süreç yakla ,m,d,r ve yarat,c, yazma çal, malar,n,n do a-s,na da uygun bir nitelik ta ,maktadır. Bu yakla ,mda temel olarak ortaya konulan ürün de il, ürünün ortaya konulma a amalar, ve yazar,n yazmak istediklerine hangi oranda yakla t, , de erlendirilmektedir. Bu yakla ,m yazma e itiminde özellikle ö retmenin rolünü ve de erlendirme biçimle-rini de i tirmi tir.

Dünya üzerinde yarat,c, yazman,n tarihsel geli imine bak,ld, ,nda sürecin her ülkede e zamanl, ve ayn, niteliklere sahip bir ekilde ilerlemedi i görülmektedir. Örne in yarat,c, yazma hareketinin ba lad, , ilk ülkelerden biri Japonya'da yarat,c, yazma hareketinin 1920'di y,llarda Sei Katsu hareketi olarak ortaya ç,km, t,r. Amerika'da yakla ,k yüz y,ldan beri var olan yarat,c, yazma, bugün free writing (serbest yazma), rapid writing (h,zl, yazma), clustering (s,n,fland,rma), mind-mapping (beyin haritalama), vas,tal, yazma, görmeye dayal, yazma, trans halinde yazma vs. gibi çe itli yazma teknikleri uygulanmaktadır. Almanya'da 1970'di y,llar,n ba ,ndan itibaren orta ö retim ve yüksek ö retimde içerik yönün-den ve mesleki yönden yer edinmeye ba layan yarat,c, yazma çal, malar,n,n geçmi i Volkshochschulelere, bizdeki kar ,l, , ile Halk E itim Merkezlerine dayanmaktadır. Fransa'da ise 1960'd, y,llarda kurulan Potansiyel Edebiyat Atelyesi hareketi yaz,m ve yarat,c, yazma hareketinin ba lang,c,n, olu turmu tur. ili'de yarat,c, yazma amatör çal, malara ra men yazarlar için bir e itim imkân, sa lamakta ve yazma atelyelerinde sürdürülmektedir. Ülkemizde yazma e itimi ve ö retimi yarat,c, ve bilimsel olarak gerek MEB gerek de üniversitelerce yeterince ciddiye al,nmamakta ve önemsenmemektedir. Bilim çevrelerinde de er verilmesi ve kabul görmesi gereken yarat,c, yazman,n önemi maalesef tam olarak an-la ,lamam, t,r (Küçük 2007: 26-37).

Yarat,c, Yazma ve Beynin İleyi

Beyin üstlendikleri i levleri birbirinden farklı olan sa ve sol lob-lardan olu an bir bütün özelli i ta ,maktadır. Bu iki yar,m küreyi birbirine ba layan korpus kollosum denen ve sinir liflerinin olu turdu u bir ya-

p, vard,r. Bu sınır a lar, vas,tas,yla her iki yar,m küre birbiriyle ba lant,l, olarak çal ,r. Korpus kollosum ne kadar geli mi ise insan,n bir bütün olarak kullanma düzeyi de o kadar yüksek olur. Korpus kollosumun yeterince geli medi i durumlarda ki i sağ ve sol beyinden bask,n olan,n özelliklerini daha fazla kullan,r.

Say,lar, detay ve analizin a ,rl,ta oldu u sol beyinde ak,c,l,k ön plandadır,r. Sol beyinini kullanan kişiler genellikle matematik ve hukuk gibi akla ve mant, a dayal, alanlara hâkimdirler. Kurallara, kanunlara, bilimselli e ve çizgiselli e dü kündürler. Kelimelerle dü ünürler, say,larla aralar, iyidir (Küçük 2007: 20). Sağ yar,m küre yabancı,, yeni, çok anlaml,, çeli kili ve geleneksel olmayan eylemleri i lemekte üstündür. Yarat,c,l,- a, duygusal, a, seslere ve renklere, hayal gücüne, sezgilere ve soyut alg,lamalara daha yatk,n çal ,r. Bununla birlikte beyin her iki lobu birbirini tamamlayan ve aralar,nda sürekli bilgi al, veri ini sağlayan bir ekilde çal ,r. Mesela sağ beyinin sağ k,sm,yla derin duygular,n ve keskin hayal gücünü çal ,t,rmaktadır,r. Sol k,s,m ise bütün bu duygulara uygun kelimeleri bulmaktadır,r. İirde uygun kelimelerin bulunması, bu amaçta bilimsel bir i lemdir ve bu, o kelimelerin daha önce beyne kodlanm, olmas,na ve sağ beyindeki uygun çar ,ımlar sonucu sol beyin tarafından aç ,a ç,kar,lması,na bağlıdır,r. Bu amaçta sağ beyin görevi yarat,c,l,k k,v,lc,m,n, ate lemeştir ve ilgili anlarda sağ beyin hemen devreye girer (Alder 2001: 23).

Beynin sağ ve sol loblar,n,n birlikte çal ,ması,na bir ürünü de clustering yöntemidir. Durukafağ,n (1992) bir yarat,c, yazma çal ,ması, olarak tanıtt, , clustering, yarat,c, düşünce beynimizde olma sürecinden sonra kâ ,t üzerinde yans,mas,d,r. Yarat,c, düşünce oluşturma süreci beyin sağ yar,m küresinin yeteneklerini kullanmakla ilgili kildir ve bu yar,m küreyi ö renciler yazma sürecinde pek kullanmazlar. Bu nedenle clustering metoduyla kompozisyon yazmaya karşı tutum, temelinden de i tirebilme özelliğine sahiptir. Ö rencilerin bu metoda göre yazd,klar, kompozisyonlarda mecazlar,n canlı ve doğal kullan,m,, aç,kça hissedilebilen yarat,c, gerilim vb. özellikler belirgin olarak gözlenmektedir. Yazmada olumlu gelişmeyi sağlayan cluster metodunun dayand, , temel düşünce şudur: Beynin her iki yar,m küresinin doğal ritmik etkileşimini bloke etmeyip dengelsiz çal ,ması,na sağ lamay, ö renirsek bask,s,z, zorlanmadan ve daha doğal yazabiliriz (Durukafa 1992: 85).

Sonuç olarak yazmada başarılı olmak için beyin her iki yar,m küresinin birlikte çal ,ması, gerektiği söylenebilir. Bu anlamda beyin her yar,m küresi özel yeteneklerini e zamanlı olarak edebi üretim sürecinde kullanmalı,d,r. Beynin sol yar,m küresi düşünceleri tespit eder, onları analitik olarak düzenler. Sağ yar,m küre ise bu düşüncelere dayanarak dilsel ifadeleri bulur, imgeler oluşturur, mecazi anlatımlara girişir, karşılaştırmalı,

malar, benzetmeler ve örneklendirmeler yaparak s,k,c, olmayan, ilginç ve orijinal yaz,lar ortaya ç,kar,r.

Yarat,c, Yazmada Ö retmenin Rolü

Günümüz e itim anlay² her alanda sorgulayan, ele tiren, bilgiye ula may² beceri hâline getirmi , yap²c², yarat²c² bireyler yeti tirmeyi amaçlamaktadı. Bu ba lamda Türkçe dersleri, bireylerin dü üncelerini rahatlıkla ifade edebilecekleri, duyguların² ak²c² bir üslupla anlatabilecekleri, yazmadan zevk alan ve kendisine yazmay² bir u ra edinmi çocuklar² yeti tirmek üzere kullanılabilecek en uygun derstir. Küçükø göre (2002: 248) anlama ve anlatma becerilerinin a ,rl,kta oldu u Türkçe dersleri çocu un yarat,c,l,k yetene inin ortaya ç,kar,lmas,, de erlendirilmesi, geli tirilmesi, motive edilmesi için en uygun ders olma özelli ini ta ,maktadı. Yarat,c, yazma çal, malar, Türkçe derslerinin bu yükümlülü ü yerine getirebilmesi için üzerinde mutlaka durulmas, gereken alanlardan biridir. Bu noktada en büyük sorumluluk ö retmenlere dü mektedir.

Yazma süreci tarihsel dönem içinde iki temel yakla ,ma göre ekilendirilmi tir. Bu yakla ,mlar,n birincisi ürünü temel al,r. Ürün merkezli yakla ,mda yaz, yazmak dü üncelerin kaydedilmesi ya da kâ ,da aktar,lmas, olarak görülür. Bu yakla ,mda yaz,dan önce gerekli bilgiler toplan,r, daha sonra toplanan bilgiler neden-sonuç ili kisi, bir tezi ispatlama, k,yaslamalar yapma yoluyla kâ ,da i lenir. Yarat,c, yazma süreci olan ikinci yakla ,m ise süreç yakla ,m,d,r. Bu yakla ,mda yaz,, dü üncenin ve dilin ke fedilmesi; yenilenip de i tirilmesi olarak görülür. Bu yakla ,m yaz,y, yazmadan önce ve yaz,m esnas,nda ortaya ç,kan farklı süreçlerle alt beceriler üstünde durur ve stratejiler üretir (Oral 2002: 22). Yazma ö retiminde ürün odaklı, yakla ,m,n yerini süreç yakla ,m,n,n almasıyla birlikte ö retmenlerin rolü de de i mi tir. Bu durum yarat,c, yazma çal, malar, için de geçerlidir. Ö retmenlerin tutum ve anlay, lar,, ö retim tarzlar,, dü ünme biçimleri vb. özellikleri ö rencilerin yarat,c,l,klar,n,n geli mesine katkı sa layabilece i gibi yarat,c, dü ünen ö rencilerin engellenmesine de neden olabilir. Bu ba lamda ö retmen ne kadar yarat,c, ve farklı dü ünme biçimlerine aç,ksa ö rencilerin de yarat,c, performans göstermeleri mümkün olur.

Ö rencilerdeki yarat,c,l, , geli tirmede ö retmen önemli bir role sahiptir. Bu rolünü s,n,f içinde devam ettirebilmesi için baz, noktalara dikkat etmek gerekir. Özellikle ö rencilere haz,r kal,plar vererek bunlara göre yaz, yazmalar,n, isteme, hayal gücünü harekete geçirecek çal, malar, uzak durma, ö rencilerin merak güdülerini k,rma gibi davran, lar yarat,c,l, ,n geli tirilmesinde sak,n,lmas, gereken unsurlard,r. Yarat,c, bir ö retmen, yeni deneyimlere aç,k, insanlara kar , sorumlu, dürüst, ö -

rencilerin ba ar,s, için risk alan, yeni yollarla çal, maya gönüllü, esnek, aç,k bir insand,r. Yarat,c, ö retmen, her zaman ayn, yollarla benzer içeri-i ö retmekten mutlu olmaz. Torrance yarat,c, ö retmeni görünü te uzak olan eyleri anlaml, ekilde bir araya getiren ve aralar,ndaki ili kileri görebilecek kadar geni bir vizyona sahip olan ki iler ekinde tan,mıam, t,r (Chenfeld 1978).

Yarat,c, yazma çal, malar,nda ö retmenin rolü daha çok ö rencilere rehberlik etmekle ilgilidir. Çal, may, yürütecek, yeni dü ünceler ke-fedecek, birbiriyle ilgisiz gibi görünen unsurlar aras,nda yeni, daha önce kurulmam, , ilginç ili kiler kuracak olan ö rencinin kendisidir. Bu süreçte ö retmen ö rencilere rehberlik etmek ve onlar, desteklemekle görevlidir. Bu görevi yerine getirirken ö retmenin kendisi de ö renciler için iyi bir model olu turmal,d,r. Bu amaçla ö retmen ö renciye nas,l yazaca ,n, anlatmakla yetinmemeli ayn, zamanda kendisi de ö rencilerle birlikte yazma çal, malar,na kat,lmal,d,r. Oralğa göre (2002: 25) yarat,c, yaz, etkinliklerinde bulunmak isteyen ö retmenlerin kendi kendilerine yarat,c, yaz, yazmay, denemeleri çok önemli ve gereklidir. Ö retmenin yarat,c, yaz, etkinlikleri yapmas, kendi yaz,m becerilerini de geli tirecek, ö rencilerinin duygular,na empati geli tirmesine yard,mc, olacak, de erlendirme sürecine katkı sa layacak, ö retmenin kendi hayal gücünün ve yaz,m becerilerinin de geli mesini destekleyecektir. Bu noktada ö retmen ö rencilerin olu turdu u yazma ürünlerinde öyküle tirmeleri, betimlemeleri, gözlemleri, kesik cümleleri, kar ,l,kl, konu malar,, özgün deyi leri vb. dili yarat,c, kullanma biçimlerini desteklemeli, farklı,l,klar, de erli görmeli, onlardan tek tip yazma ürünleri olu turmalar,n, bekleyerek ö -rencileri, anlat,mda belli kal,plara yöneltmemelidir (Maltepe 2007: 153).

Ö retmenlerin yarat,c, yazma çal, malar,nda unutmamalar, gereken çok önemli bir nokta vard,r. O da her ö rencide bir yarat,c,l,k potansiyelinin bulundu udur. Hemen her çocuk kendi kendine baz, dü ünce yeteneklerine sahip oldu u için, ö retmenin rolü bu yarat,c,l, , d, ar, ç,-karmalar,na ya da kâ ,da dökmelerine fırsat sa lamakt,r. Yarat,c,l,k, s,n,f içinde serbestlik ortam, kurularak desteklenir ve beslenir. Bu noktada iki tip ö retmenden bahsedilebilir. Bunlardan yarat,c,l, , kolayla t,ran ö -retmen ö rencileri bir birey olarak kabul eder, ö renciyi özgür olmaya yönlendirir, ö rencilere iyi bir model olmaya çal, ,r, heyecan,n, daima korur, ö rencileri e it olarak kabul eder, ö rencileri ödüllendirir, sürekli okuyarak kendini yeniler, ö rencileriyle etkili ileti im kurar. Yarat,c,l, , engelleyen ö retmen ise ö rencinin cesaretini k,rar, ö rencilere güvenmez, a ,r, ele tirir, davran, lar,nda bir denge kuramaz, heyecan,n, yitirmi tir, dogmatik ve kat, bir e itim anlay, ,na sahiptir, s,n,rl, ilgi alanlar, vard,r, s,n,f d, ,nda tart, ma ve konu ma yetene i yoktur ve ö rencileriyle etkili bir ileti ime giremez (Chambers 1973, akt. Demirci 2000: 9).

Sonuç olarak ö retmenin yarat,c, yazma etkinliklerindeki en önemli rolünün ö rencilere rehberlik etmek ve onlarla birlikte yazma çal, malar,na kat,lmak oldu unu söyleyebiliriz. Ö retmen bu hareketiyle ö rencilerin yazmaya kar , ilgilerini sürekli diri tutacak ve onlar,n kendi kendilerine öz sayg, geli tirmelerine yard,mc, olacakt,r. Bu ba lamda ö retmenlerin yarat,c, yazmay, sadece yazma e itimi vermek amac,yla ba vurulacak bir alan de il ayn, zamanda ö retmen ö renci ileti imini etkili bir ekilde yerine getirecek bir etkinlik olarak görmeleri gerekir.

Yarat,c, Yazma Çal, malar,n,n De erlendirilmesi

Yazma çal, malar,n, de erlendirme ekil ve içeri i ürün temelli ve süreç temelli yazma çal, malar,na göre de i mektedir. Ürün temelli yazma çal, malar,nda yaz,n,n de erlendirilmesinde önemli olan dil bilgisi, kelime kullan,m,, biçim gibi teknik ölçütlerdir. Yaz,n,n yaz,lmaz, ve de erlendirilmesi oldukça mekanik bir ekilde gerçekleşir. Burada önemli olan tekni in do ru bir ekilde uygulanmas,d,r. Süreç temelli yakla ,mda ö retmen art,k de erlendirme konumunda de ildir. Ö retmen ö rencinin yaz,m sürecinde ona rehberlik etmekle ve destek vermekle yükümlüdür. Süreç merkezli yakla ,mda ö retmenle ö rencinin ili kisi usta-ç,rak ili -kisini and,r,r. Usta ç,ra a ö retir ama kendisi de sanat,ndaki eserleri tan,r ve yeni eserler yarat,r (Oral 2002: 21-22).

De erlendirme konusunda en önemli noktalardan birisi de erlendirme ölçütleridir. Özellikle süreç yakla ,m,na uygun olarak yapt,r,lan yarat,c, yazma çal, malar,nda de erlendirme ölçütlerinin neler oldu u konusunda standart bir görü bulunmamaktadır. Öztürkø göre (2007: 49) dünyada yap,lan ara t,rma ve uygulamalar yarat,c, yaz, de erlendirmelelerinde esere verilen önem kadar sürece de önem verilmesi gerekti i görü ü üzerinde birle mektedir. Ö rencinin ne kadar çaba harcad, ,, ne kadar hevesli oldu u, sab,r ve kendini geli tirme iste ine sahip olup olmad, , önemli kriterlerdir. Bu durum her ö rencinin ayr, ayr, ele al,nmas, gerekti ini gösterir. Her ö rencinin bireysel geli im süreci farklı,k gösterdi ine göre de erlendirme bu farklı,klar, kapsamal,d,r. Oralø göre (2002: 24) yarat,c,l,k s,n,ftaki ö retmenin ki isel fikirleriyle veya de erlendirme sisteminin standart ölçütleriyle s,n,rland,r,l,rsa yaz, teknik aç,dan iyi olabilir ama yarat,c,l,k özelli i ve özgünlü ü iyice azal,r. Bunun için yarat,c, yaz, etkinlikleri yapt,ran ö retmenlerin okullar,n rehberlik servisleriyle çal, malar, faydal, olacakt,r. Böylece ö renciyi kabullenme ve onaylama ile ilgili davran, lar, geli tirmeleri mümkün olacakt,r.

Yarat,c, yazma çal, malar,n,n de erlendirilmesi konusunda ö retmenler aras,nda da önemli ayr,l,klar bulunmaktadır. Buna göre baz, ö retmenler yarat,c, yazmay, de erlendirmenin imkâns,z oldu u görü ünindedir. Buradaki temel dayanak yarat,c, yazma çal, malar,n, de erlendir-

me a amas,nda ki isel ölçütlerin devreye girdi idir. Bu ekilde yap,lan bir de erlendirmenin ne kadar adil oldu u da tart, maya aç,kt,r. De erlendirmenin mümkün oldu u kadar objektif ve adil olmas, için ö retmenlerin dikkat etmeleri gereken baz, noktalar bulunmaktad,r. Her eyden önce ö retmen her ö rencisini e it olarak görmeli, de erlendirme a amas,nda ki isel duygu ve dü üncelerinden s,yr,lmal,d,r. Burada ö retmenin amac, ba c,y, dövmek de il, üzüm yemek olmal,d,r. Yani ö retmen ö -renciyi de il, yaz,y, de erlendirmelidir. Ö rencinin ki ili ini, al, kanl,k-lar,n, ele tirmek ve de erlendirmek yerine, daha etkili ve yarat,c, bir yaz,n,n nas,l yaz,labilece i konusunda ö renciye yard,m etmelidir.

Yarat,c, yazma çal, malar,n,n de erlendirilmesinde ö retmenin göz önünde tutmas, gereken ba ka bir nokta da ö renciye kendi görü ve dü üncelerini benimsetmeye çal, mamakt,r. Ö retmen sadece ö renciye rehberlik etmesi gerekti ini unutmamal,d,r. Her ö rencide yarat,c,l,k yetene i bulunur ancak her ö renci bu yetene i ayn, düzeyde performans dönü türemeyebilir. Bu nedenle yarat,c, yazma çal, malar,nda ö retmen ö rencinin düzeyine göre de erlendirme yapmal,, bireysel farklıklar, kesinlikle göz ard, etmemelidir.

Yarat,c, yaz,da önemli olan, ö rencilerin duygu ve dü üncelerini, özgün ve ak,c, fikirler , , ,nda cesurca ve dürüstçe aktarabilmeleridir (Maltepe 2007). Bir çocu un yarat,c,l, ,, her zaman yazd,klar,n,n de erlendirilmesine ihtiyaç duymaz. Amaç, geli meyi de erlendirmek, bir sonraki s,n,f, belirlemek de ildir. Yarat,c, yazma çal, malar,n,n de erlendirilmesi a amas,nda ö retmen de erlendirmesi d, ,nda öz de erlendirme ve akran de erlendirmesi de kullan,labilir. Bu durumda ö rencilerin de erlendirme süreci ve ölçütleri hakk,nda yeterli bilgilere sahip olmalar, gerekir. A a ,daki tabloda kurguya dayal, ürünler ve iirlerin de erlendirilmesi konusunda bir fikir vermek amac,yla de erlendirme ölçütlerine yer verilmektedir.

	Kurgu Ürünler	iir	
Yazma Çizgisi	Okuyucu sözcük seçimi, cümle yap,s,, noktalama ve yaz,m konular,nda tatmin oluyor mu veya bunlarla ilgili özellikle göze çarpan problemler var m,?	Müzikalite/Ritm	Okuyucu iirde belirgin bir ritm ve müzikalite seziyor mu?
S,ra d, , Yorumlar	Okuyucu diyaloglar,, tasvirleri veya eylemleri iyi veya zay,f olarak tan,ml,yor mu? Okuyucu hikâyenin karakterleri veya olaylar hakk,nda sorular sorabiliyor mu?	ekil/ Form	Okuyucu iirde kullan,lan biçimsel özelliklerin iirin etkilili i konusunda destek olup olmad, ,n, fark ediyor mu?

Son Yo- rumlar	Okuyucu hikâyeden anla- d,klar,n, özetleyebiliyor mu? Okuyucu hikâyede vurgulanmak istenen temel dü ünce hakk,nda ikna oluyor mu? Okuyucu hi- kâyenin nas,l daha ikna edici olabilece i hakk,nda öneriler getirebiliyor mu?	Etkileyici telaffuz	Okuyucu iirdeki keli- me seçiminin dikkatli, özel ve etkileyici bir ekilde yap,ld, ,n, fark ediyor mu? Okuyucuya göre iirdeki imajlar a ,rt,c, ve etkileyici mi?
		Noktalama.	Okuyucuya göre iir- deki noktalama aç,k ve etkileyici mi?
		Ba l,k.	Okuyucuya göre iirin ba l, , iirin konusunu aç,klay,c, ve etkisini art,r,c, m,?
		Son Yo- rumlar	Okuyucu iiri özetleye- biliyor ve aç,klayabili- yor mu?

<http://fiction.english.sbc.edu/dept%20assessment%201.html>

Sonuç

Yarat,c, yazma d, dünyadan elde edilen izlenimlerin farklı bir sunumla ortaya konması,na dayan,r. Yarat,c, yazmada normal de erleri zorlamaks,z,n al, ,lm, ,n d, ,na ç,kmak, hayal gücünden yararlanarak herkesten farklı dü ünceler ortaya koymak, özgünlü ü yakalayabilmek, ak,c, ve holararak yazmak, yazmadan zevk almak, standartlar,n d, ,na ç,kmak gibi durumlar söz konusudur.

Yarat,c, yazma etkinliklerinin en önemli amacı, ö rencilerin s,k,c,, kendini tekrarlayan, monoton yaz,lar yazmak yerine özgün, ak,c,, ilgi çekici bir ekilde duygu ve dü üncelerini ortaya koymaları,n, salamakt,r. Bu amaç, gerçekle tirmedeki en önemli görev ö retmene dü mektedir. Ö retmenin bu rolünü s²n² içinde devam ettirebilmesi için baz² noktalara dikkat etmesi gerekir. Özellikle ö rencilere haz²r kal²plar vererek bunlara göre yaz² yazmalar²n² isteme, hayal gücünü harekete geçirecek çal² malardan uzak durma, ö rencilerin merak güdülerini k²rma gibi davran² lar yarat²c²² ²n geli tirilmesinde sak²n²lmas² gereken unsurlard²r.

lköretim s,n,flar,ndan ba layarak yüksekö retime kadar yarat,c,- l, , öldüren, ö rencileri dü ünmekten uzakla t,ran, bask,c, bir e itim sistemi yerine sorgulayan, ele tiren, bilgiye ula may, beceri hâline getirmi , yap,c,, yarat,c, bireyler yeti tirmeyi amaçlayan bir e itim anlay, ,n,n uygulanması, günümüzün ihtiyaçları,n, kar ,lama ad,na önemli bir ad,m ola-

cakt,r. Bu ba lamda anlat,mıla ilgili e itim ö retim ortamlar, da bireylerin dü üncelerini rahatla ifade edebilecekleri, duygular,n, ak,c, bir üslupla anlatabilecekleri, yazmadan zevk alan ve kendisine yazmay, bir u ra edinmi çocuklar, yeti tirmeye dönük olarak planlanmal,d,r (Öztürk 2007: 4). Çünkü ö renciler yarat,c, yazma sürecinde yarg,lanma korkusundan uzak, zihinsel ve duygusal rahatla, ,n oldu u bir s,n,f ortam,nda, bask, alt,nda kalmadan, özgürce yazmak isterler.

Türkçe Derslerinde Kullan,labilecek Yarat,c, Yazma Etkinlikleri

Yarat,c, yazma çal, malar, farklı yaz, türleriyle ilgili olarak gerçeikle tirilebilir. Bunlar aras,nda hikâye, iir, senaryo, f,kra, bilim kurgu ve duvar yaz,lar, yer al,r. A a ,da hikâye türü ve hikâye unsurlar,yla ilgili yapt,r,labilecek yarat,c, yazma çal, malar,ndan örnekler verilmi tir.

Uyulama I: Ara Dü ümler

öUlu Camiñin merdivenlerinde ya l, bir kad,n oturuyordu. Çevresinde be on genç birikmi , onu konu turup gülüyorlard,. Caddeyi b,rak,p onlara do ru yakla t,m. Üstü ba , peri an, yüzü güne çal,- , saçlar, ak, bak, lar, donuk donuk bir kad,n, durmadan a l,yordu. Kad,n,n kö eli yüzü, gençli e mendil sallam, , orta ya ,n co kunlu unu a m, , ihtiyar, ,n sahillerinde demirlemi ti. Hayat,mda bu kadar içten, arzıyla a layan insan görmedim. Ya küreleri kederden buru mu kö eli yüzünde yuvarlana yuvarlana kuca ,na doluyordu. Bu ya lar bir türlü tükenmek bilmiyordu. T,pk, bir nisan ya muru gibi bereketliydi. Bir gece: öBu kad,n niçin a l,yor?ö diye sordum. Genç yüzüme hayretle bakt,.ö

öGözleri Sulu Meryemö adlı hikâyenin giri k,sm,ndan al,nan yukarıdaki bölümde yazar okuyucuyu meraklandırmak üzere bir sahne düzenlemi tir. Burada yazar,n hikâye boyunca sürececek olan entrik yapı,n,n giri ini olu turan bir ara dü üm söz konusudur. Bu dü ümün nasıl çözülebilece ini gösteren bir sahne yaz,n,z.

Uygulama II: Fiziksel Çat, ma

öİ Nazmiye Han,m çok dü ünceliydi. Bir tek o lu vard, o da Almanya'da çal, ,yordu. Acaba bu bayrama gelebilecek miydi? Bir yandan da e ini dü üniyordu. Y,llard,r o lunu görmemi bir baban,n ne kadar üzgün oldu unu tahmin edebiliyordu. Cengiz Bey sakin bir tav,rla geldi ve pencerenin önüne oturdu. Halinden anla ,l,yordu, yine gözleri o lunu, Kemal'ı ar,yordu. Nazmiye Han,m çaresizdi. Elinden ne gelirdi ki, gidip Almanya'ya o lunu elinden tutup getiremezdi. kisi de biliyordu yine gelmeyecek, annesi babas, boynu bükük kalacakt,. Ama suç ne Cengiz Bey'de, ne Nazmiye Han,m'da ne de o ullar, Kemal'deydi. Tek suçlu vard, o da Kemal'ın sevdi i k,z,n babas, Gökhan Beyö.

Yukar,daki bölümde Cengiz Bey, o lundan ayr, kalmas,n,n nedeni olarak Gökhan Bey'ı görmektedir. Bu iki karakter aras,nda geçmesi muhtemel olan bir fiziksel çat, ma sahnesi yaz,n,z.

Uygulama III: Anlat,c, ve Bak, Aç,s,n, De i tirme

öMüdürün kap,s, ard,na kadar aç,kt,. Yusuf Ak, bitmez tükenmez merdivenleri ahlaya oflaya ç,kt,; müdürün yan,na girmeden önce, aç,k kap,n,n kar ,s,na, duvara s,rt,n, dayayarak yere çömeldi. Dizleri titriyor, kalbi küt küt çarp,yordu. Elleri gö - süünün üstünde kavu turdu. Parmaklar,n,n aras,ndaki bir tomar kâ ,t, beyaz sakal,n,n alt,nda kayboldu. Ka lar,n,n üzerine dü - en kasketini siper ederek, müdürün odas,n, tetkike koyuldu. Mü - dür, gözlü ünü takm, , masas,na e ilmi , ha babam kâ ,t imzal, - yordu.ö

öMotorö adl, hikâyenin giri k,sm,ndan al,nan yukar,daki bölümde gözlemci üçüncü ki i anlat,c, bulunmaktad,r. Bu bölümün ba ,- na anlat,c, tipini egemen (hâkim) anlat,c,ya dönü türecektir bir paragraf yaz,n,z.

Uygulama IV: Mekân Tasvirleri

Kahvesini a ,r a ,r kar, t,rarak ayn, yere oturdu tekrar. Asl,nda hiç benzemedi i hâlde d, ar,daki manzara ona Güzide ile birlikte kald,klar, Bal,kesirödeki yazl, ,n manzaras,n, an,msat,yordu.

Yukar,daki bölümde geçen öBal,kesirödeki yazl, ,ö tasvir ediniz.

Uygulama V: Geriye Dönü Tekni i

öİ stanbul'un kenar mahallelerinden mütevazı bir ev kiralarlar. Biraz eskicedir ama bak,m yap,l,ncı çok sevimli bir ev olur. E yalar, yerle tirirler, kom ularla tan, ,rlar. Bu arada pencerenin önüne küçük saks,lar, da koymak unutulmaz. Ancak güzel ba lad,klar, bu yolda onlar, bir sürpriz beklemektedir. Bu, hem onlar, hem de tan,d,klar,n, üzecektir. Aradan iki y,l geçer. Selim bir gece eve geldi inde Naime'nin cans,z be - deniyle kar ,la ,r. O an dünyan,n bir ba ka renginin de oldu unu anlar.ö

Yukar,daki bölümde Selim bir gece eve geldi inde e i Naime'nin öldü ünü görür. Buradan geriye dönerek Naime'nin ba ,na gelmi olanlar, anlatan bir bölüm yaz,n,z.

Uygulama VI: ah,s Tasvirleri

öİ . Puslu bir sonbahar günüü Sarar,p dökülen yapraklar, bir an önce süpürmek için canla ba la çal, ,yor Ahmet Efendi. Her i inde böyle de il miydi? Zamanla yar, ,r, vakti ne kadar bol olursa olsun hiç oya - lanmazd,.ö

Yukar,daki paragraf,n kahraman, Ahmet Efendi'nin fiziki ve psikolojik bir tasvirini yap,n,z. Fiziki tasvir yaparken Boyu, a ,rl, ,, Dik, e ik, tombul, zay,f, ince duru u, sa l,kl,, hastal,kl, görünü ü, Elleri, kol-lar,, a z,, burnu, gözleri, gülü ü, ka lar,, kirpikleri, giyimi, konu ma tarz, ve konu mas,n,n özellikleri gibi unsurlardan yararlanabilirsiniz.

Uygulama VII: Has,m (Engelleyici Kahraman)

õAy e Han,m genç ve güzel bir ö retmendi. Üniversiteyi yeni bi-tirmi ve ö retmenlik hayat,n,n ilk dersine gitmek üzere yata ,ndan kalk-m, ve haz,rlanmaya ba lam, t,. İlk dersi oldu u için oldukça heyecanlı,y-d,. Kalbi yerinden f,rlayacak gibi oluyordu. Çal, t, , yer küçük, irin bir kasabayd,. nsanlar, ise samimi ve cana yak,nd,. Bu bak,mdan Ay e ö -retmen kendini ansl, say,yordu. Bu kasabaya da en k,sa sürede al, m, -t,.ö

Paragraftaki Ay e ö retmenin kar ,s,na engelleyici bir kahraman bularak aralar,nda ya anabilecek olaylar hakk,nda bir bölüm yaz,n,z.

Uygulama VIII: ah,slara sim Verme

õSoka ,n tozlu kald,r,m,na oturmu , elinde yerden buldu u bir çöple düzensiz ekiller yapan, karalayan bir adam gördüm tesadüfen ge-çerken. Yapt, , ekiller de en az kafas, kadar kar, ,kt, anla ,lan. Gözü çöpte, çöp elinde ve toprakta kalan tozlar her gidi geli te. Yirmili ya -larda gibi dinç bir yüzü var ama otuzlu ya larda gibi de büyük gösteren sakallar,. Kuma pantolonu ütülü, gömle i ise kar, ,k renklerden, kafas, gibi.ö

Yukar,daki kahramana bir isim bulunuz. Buldu unuz ismin anla-m,yla birlikte bu ismin ona niçin verildi ini anlatan bir paragraf yaz,n,z.

Uygulama IX: ah,slara Öz Geçmi Yazma

õ te bugün bilhassa cebindeki paran,n kâfi olmad, ,n, görünce: Vay! te bu fenâ! imdi ne yapaca ,z? diye söylendi. U rad, , bir iki ma azadan k,zlar,n,n istedi i gibi eldivenlerin yüz elli er kuru oldu unu ö rendi. Hâlbuki iki çift eldiven ald,ktan sonra yan,nda o kadar az para kalacaktır, ki, hiçbir eyine yeti mezdi Bedri Beyân.ö

Paragraf,n kahraman, olan Bedri Bey için uygun buldu unuz bir öz geçmi yaz,n,z.

KAYNAKÇA

- AKSAN, Do an (1993), *Türkçenin Gücü*, Bilgi Yay,nevi, Ankara.
- ALBERTSON, Luann, B L L NGSLEY, and FELIX R. F. (2001), *õUsing Strategy Instruction and Self-Regulation to Improve Gifted Students' Creative Writingö*, *Journal of Secondary Gifted Education*, Winter, Vol. 12, Issue 2.

- ALDER, Harry (2000), *Ki isel ve Mesleki Ba ar,ya Ula mada Beyin Gücünü Et-kin Kullanma, Sa Beyin Yöneticisi*, (çev. Fatma Can Akba), stanbul.
- ARAL, Neriman- Aysel Köksal (1999), "Sanat E itimi Alan ve Almayan Ergen-lerin Empatik Becerilerinin ve Yarat,c,l,klar,n,n ncelenmesi", *Kastamo-nu E itim Dergisi*, C. 7, Nu: 1, s. 127-138.
- A ILIO LU, Bayram (1993), *Okullarda Türkçe Ö retimi*, (Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yay,mlanmam, Doktora Tezi), Ankara.
- ATAMAN, Müjdat (2006), "Yarat,c, Yazma ve Yarat,c, Dramaö, *I. Ulusal S,n,f Ö retmenli i Sempozyumu*, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- ATAÜNAL, Aydo an (2003), *Niçin ve Nas,l Bir Ö retmen?*, Milli E itim Vakf, Yay,nlar,, Ankara.
- B RKENB H, Vera (1995), *Stroh m Kopf*, Auflage, München.
- BRAND, Alice Glarden (1980), "Creative Writing In English Education: An Historical Perspective", *Journal Of Education*. Vol. 162, Issue 4, p. 63-82.
- BROOKES, I.- DUNCAN, M. (2004), *Good Writing Guide*. New York: Harap Publishers Ltd.
- BROOKS, Lisa, M. (1993), "Creative Writing In The Middle Schools", *Annual Meeting National Council of Teachers of English*, Pittsburgh.
- CONRAD, L. H. (1937), *Teaching Creative Writing*, D. Appleton-Century, New York.
- COOPER, J. W. (1951), "Creative Writing As An Emotional Outlet", *Elementary English*. Vol 28, p. 21-23.
- DURUKAFA, Gönül (1992), "Cluster Metodu Yarat,c, Yazmaö, *Gazi Üversi-tesi Gazi E itim Fakültesi Dergisi*, C. 8, S., 3 s. 83-114.
- GRAVES, Donald H. (1983), "Writingö, *Teachers and Children at Work*. Exeter, NH: Heinemann. ED 234 430.
- HOGREFFE, P. (1940), "Self-Expression In creative Writing. *College English*, Vol 2, P. 150-160.
- ZGÖREN, Ahmet erif (1999), *Ya am,nda 100 Kanguru. Yönetim, Liderlik ve Ya am,*, Academyplus Yay,nlar,, Ankara.
- KALE, Nesrin (1994), "Üç Dü ünsel Yeti: Ele tirel Dü ünme, Yarat,c, Dü ünme, Problem Çözme. *Ya ad,kça E itim Dergisi*, May,s-Haziran, S. 28, s. 24-27.
- KÜÇÜK, Salim (2002), "Türkçenin E itimi ve Ö retiminde Yarat,c,l,k Çal, ma-lar,ö *Türk Dili*. S. 607, s. 248-256.
- KÜÇÜK, Salim (2007), *Yaz,l, Anlat,m Ve Yarat,c,l,k*, Ondokuz May,s Üniversitesi Yay,nlar,, Samsun.
- MALTEPE, S. (2007), "Yarat,c, Yaz, Yakla ,m, Aç,s,ndan Türkçe Derslerinde Olu turulan Yaz,l, Anlat,m Ürünlerinin De erlendirilmesiö, *E itim Ara -t,rmalar, Dergisi*, S. 26, s. 143-154.
- MAY, Rollo (1994), *Yaratma Cesareti*, (çev. Alper Oysal), Metis Yay,nlar,, s-tanbul.

- ORAL, Günseli (2003), *Yine Yaz, Yaz,yoruz*, PegemA Yay,nc,l,k, Ankara.
- ÖZTÜRK, Ergün (2007), *İk öretim Be inci S,n,f Ö rencilerinin Yarat,c, Yazma Becerilerinin De erlendirilmesi*, (Gazi Üniversitesi E itim Bilimleri Enstitüsü Yay,nlanmam, Doktora Tezi), Ankara.
- SAN, nci (1985), *Sanat ve Yarat,c,l,k E itimi Olarak Tiyatro*, (Ed. H. Ö. Ad,güzel), Natürel Kitap Yay,nc,l,k, Ankara.
- SAN, nci (2002), *Yarat,c, Dü ünme ve Tümel Ö renme. E itimde Zeka ve Yarat,c,l,k. Bilgi, Belge ve K,lavuzlar*, Türkiye Zeka Vakf, ve MEB Talim ve Terbiye Kurulu Ba kanl, ,, MEB. Bas,mevi. Ankara, s. 16-29.
- SEVER, Sedat (1997), *Türkçe Ö retiminde Tam Ö renme*, Yapa Yay,nlar,, stanbul.
- SHARPLES, M. (1996), *An Account of Writing as Creative Design, In The Science of Writing, Theories, Methods, Individual Differences and Applications* (eds. C.M. Levy & S. Ransdell) pp. 127-148. Lawrence Erlbaum, Mahwah, NJ.
- SUNGUR, N. (1997), *Yarat,c, Dü ünme*, Evrim Yay,nevi, stanbul.
- SYLVAN, Peter. (1997), *Creativity nnovation and Problem SolvingóSome Guidelines With Linked Historical Examples*, URL: <http://www.quantumbooks.com>.
- TURLA, Ay e (2004), *Çocuk ve Yarat,c,l,k*, Morpa Kültür Yay,nlar,, stanbul.
- TÜRKEL, Ali (2001), *öYükseköretim Türk Dili Derslerinin Yarat,c, ve Bilimsel Dü ünmeyi Geli tirme Düzeyine li kin Bir De erlendirmeö Dil Der-gisi*, S. 109, Kas,m 2001.
- ÜSTÜNDA , Tülay (2002), *Yarat,c,l, a Yolculuk*, PegemA Yay,nc,l,k, Ankara.
- YILDIRIM, Ramazan (1998), *Yarat,c,l,k ve Yenilik*, Sistem Yay,nc,l,k, stanbul.